

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

จากการนำเสนอผลการศึกษาในบทที่ 4 คือผลการวิเคราะห์พื้นที่วัดดาวดึงส์ และผลการศึกษาที่ได้ จากการตอบแบบสอบถามของประชาชนในพื้นที่ นำมาพิจารณาหาบทสรุปความต้องการทั้ง 3 ด้าน คือ ทางด้านกายภาพ, กิจกรรม และสิ่งบริการสาธารณะ และนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ร่วมกัน กับข้อมูลทางด้านพื้นที่กรณีศึกษา สามารถสรุปได้ว่าการประยุกต์พื้นที่โล่งภายในวัดเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ สามารถทำได้ โดยไม่ขัดแย้งกับหน้าที่ใช้สอยหลัก และสามารถเพิ่มพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจให้กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ได้

ในบทที่ 5 ซึ่งเป็นบทสุดท้ายของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะเป็นการนำเสนอเนื้อหาในสามส่วน ซึ่งประกอบไปด้วย 1) สรุปขั้นตอนการประยุกต์พื้นที่โล่งภายในวัดเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ 2) อภิปรายผลการศึกษา และ 3) ข้อเสนอแนะ เป็นการเสนอข้อเสนอแนะในการประยุกต์พื้นที่โล่งภายในวัดเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

5.1 สรุปขั้นตอนการประยุกต์พื้นที่โล่งภายในวัดเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

สรุปเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

1) ขั้นตอนการศึกษาด้านกายภาพของวัด

โดยแยกขั้นตอนดังนี้

- ก. ศึกษาเกี่ยวกับทำเลที่ตั้ง และสภาพพื้นที่ภายในของวัด ศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่มีอยู่แล้ว เช่น แผนที่แสดงขอบเขตของชุมชน โดยรอบวัด ผังบริเวณที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งอาคาร สิ่งก่อสร้าง พื้นที่โล่ง และสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งตำแหน่งต้นไม้ พืชพันธุ์ไม้ต่างๆ ภายในวัด เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษา
- ข. ศึกษาเกี่ยวกับการใช้พื้นที่วัดของผู้ใช้กลุ่มต่างๆ โดยใช้วิธีสังเกต และสัมภาษณ์ โดยการสังเกตเป็นการสังเกตประชาชนกลุ่มต่างๆ ที่มาใช้พื้นที่โล่งของวัด และทำการจดบันทึกแยกเป็นพื้นที่ทางเดินสัญจร และพื้นที่โล่งหรือพื้นที่ทำกิจกรรม ส่วนการสัมภาษณ์แยกเป็นการสัมภาษณ์เจ้าอาวาสกับหัวหน้าชุมชน การสัมภาษณ์เจ้าอาวาส เป็นข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการใช้พื้นที่โล่งภายในวัด, การแบ่งเขตพุทธาวาส เขตสังฆาวาส และเขตบริการชุมชน, การจัดงานพิธีกรรม งานประเพณี และการจัดกิจกรรมต่างๆ ส่วนการสัมภาษณ์หัวหน้าชุมชน จะสัมภาษณ์เกี่ยวกับ ขอบเขตของ

ชุมชน, จำนวนประชากร, และนโยบายของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับวัด ผลที่ได้ทั้งหมดเป็น
 ฝั่งแสดงการสรุปผลด้านการใช้พื้นที่

2) ศึกษาข้อมูลจากภาคประชาชนโดยใช้วิธีออกแบบสอบถาม

โดยการออกแบบสอบถามกลุ่มประชากรภายในรัศมี 800 เมตร จากวัด หรือใช้เวลาเดิน
 ด้วยเท้าจากที่พักอาศัยมาวัดประมาณ 5-10 นาที โดยสอบถามข้อมูลดังนี้

- ก. ข้อมูลทั่วไป ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจของประชาชนในพื้นที่
- ข. พฤติกรรมการใช้เวลาว่างของประชาชนในพื้นที่ในยามพักผ่อน
- ค. ความคิดเห็นต่อการปรับปรุงพื้นที่โล่งภายในวัดเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และ
 ความต้องการองค์ประกอบทางด้านกายภาพ, ด้านกิจกรรม, ด้านสิ่งบริการสาธารณะ
 ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดเป็นการสรุปผลด้านความต้องการของประชาชนในการจัดองค์ประกอบ
 พื้นที่พักผ่อนบนพื้นที่โล่งภายในวัด

3) ขั้นตอนการสังเคราะห์ให้กิจกรรมมีความสัมพันธ์กับพื้นที่

โดยนำฝั่งที่ได้จากการศึกษาด้านกายภาพของวัด กับสรุปผลความต้องการด้านองค์ประกอบ
 ต่างๆ ของประชาชนมาทำการพิจารณา โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาด้านต่างๆ
 และผลที่ได้เป็นฝั่งการสังเคราะห์ที่กิจกรรมมีความสัมพันธ์กับพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การ
 ออกแบบผังบริเวณของวัดในเบื้องต้น

4) การออกแบบผังบริเวณ

โดยการนำข้อมูลที่สรุปได้ทั้งหมด มารวบรวมและวางแผนในการออกแบบผังบริเวณ

5) ขั้นตอนการทำประชาพิจารณ์

โดยนำผังบริเวณที่ออกแบบแล้วในเบื้องต้น ไปเสนอต่อประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
 เพื่อให้ผู้ใช้พื้นที่มีส่วนร่วมในการทำประชาพิจารณ์ โดยประชาชนที่เกี่ยวข้อง
 ประกอบด้วย เจ้าอาวาสวัด, คณะกรรมการวัด, คณะกรรมการชุมชน

6) นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาปรับปรุงแก้ไขเป็นผังบริเวณขั้นสุดท้าย

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษาการประยุกต์พื้นที่โล่งในวัดเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ กรณีตัวอย่างวัด
 ดาวดึงส์ ทำให้ทราบขั้นตอน แนวทางการประยุกต์ใช้พื้นที่โล่งในวัด เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และ
 ยังสามารถเพิ่มอัตราส่วนของพื้นที่พักผ่อนในเขตเทศบาลเมืองเชียงใหม่ โดยจากจำนวนวัดที่มีอยู่
 ภายในเขตเทศบาล จำนวน 86 วัด มีพื้นที่โล่งรวมกันแล้วประมาณ 592 ไร่ และมีค่าเฉลี่ยของพื้นที่

เท่ากับ 6.8 ไร่ กระจายตัวทั่วเขตเมือง ถ้าใช้รูปแบบการประยุกต์พื้นที่โล่งของวัดดาวดึงส์ กับวัดที่มีรูปแบบของพื้นที่โล่งภายในวัดมีลักษณะใกล้เคียงกับวัดดาวดึงส์แล้ว และพัฒนาพื้นที่โล่งในวัดให้เป็นสถานที่พักผ่อนได้ จะสามารถเพิ่มอัตราส่วนพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจจากอัตราส่วน 2.98 ตารางเมตร ต่อประชากร 1 คน ไปเป็นประมาณ 7.89 ตารางเมตร ต่อประชากร 1 คน

จากข้อมูลดังกล่าวมาในเบื้องต้นใช้ได้กับรูปแบบวัดที่มีพื้นที่โล่งภายในวัดเป็นพื้นที่โล่งทั้งหมดเป็นพื้นที่เดียวกันโดยไม่มีขอบเขตหรือแนวรั้วกั้นพื้นที่ ในกรณีที่วัดอื่นๆ ที่มีพื้นที่โล่งหลายๆพื้นที่ และมีแนวเขตหรือรั้วกั้นพื้นที่ หรือวัดที่มีการแบ่งเขตช่วงแก้ว และช่วงวัดอย่างชัดเจนรูปแบบและขั้นตอนการประยุกต์ อาจมีแนวทางที่แตกต่างออกไป

5.3 ข้อเสนอแนะ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “การประยุกต์พื้นที่โล่งภายในวัดเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ” เป็นการศึกษาที่ครอบคลุมข้อมูลทางด้านสภาพพื้นที่วัดดาวดึงส์ และการศึกษาข้อมูลจากภาคประชาชนด้านความคิดเห็น ความต้องการลักษณะองค์ประกอบกายภาพ, กิจกรรม, สิ่งบริการสาธารณะจากประชาชนในพื้นที่ และนำข้อมูลทั้งสองมาพิจารณาจัดทำผังบริเวณใหม่ของวัด

ในการศึกษาได้มุ่งเน้นไปที่การจัดทำข้อมูลการวิจัยด้านปริมาณ (Quantitative Research) คืออาศัยเกณฑ์วิเคราะห์พื้นที่โล่งภายในวัดทางด้าน ความถี่ในการเดินผ่านพื้นที่, ปริมาณคนที่ประกอบกิจกรรมบนพื้นที่, ขนาดพื้นที่, เสียงรบกวนที่มีผลกระทบต่อพื้นที่, มุมมองรบกวนที่มีผลกระทบต่อพื้นที่ มาวิเคราะห์กับข้อมูลความต้องการด้านต่างๆ ที่ได้จากทางประชาชน ซึ่งผลที่ได้เป็นการใช้รูปแบบของการจัดวางองค์ประกอบของสวนสาธารณะ มาจัดวางลงบนพื้นที่โล่งภายในวัด ซึ่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ยังขาดข้อมูลการวิจัยทางด้านคุณภาพ (Qualitative Research) โดยไม่ได้ศึกษาลงลึกด้านความหมายของพื้นที่ มิติทางวัฒนธรรมของพื้นที่ เพราะพื้นที่โล่งภายในวัดเป็นรูปแบบของพื้นที่โล่งทางวัฒนธรรม (Traditional Open Space) ซึ่งมีประวัติศาสตร์ มีรูปแบบ ความคิด ความเชื่อ และมีความศักดิ์สิทธิ์ของพื้นที่ ซึ่งถ้าประยุกต์พื้นที่แล้วอาจส่งผลกระทบต่อด้านต่างๆ ที่อาจจะทำให้ความหมายวิถีชีวิต ความเชื่อดั้งเดิมของผู้คนในพื้นที่เปลี่ยนแปลงไป ในการศึกษาต่อไปจึงควรศึกษาลงลึกทางด้านมิติทางวัฒนธรรมของพื้นที่โล่งภายในวัด ศึกษาเกี่ยวกับวิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อของผู้คนที่มาต่อพื้นที่โล่งภายในวัด

หลังจากที่ทำการประยุกต์พื้นที่แล้วควรมีการบริหารจัดการดูแลพื้นที่กันเองภายในชุมชน และมีมาตรการเพิ่มความรู้อ ความเข้าใจในเรื่องการเข้ามามีส่วนร่วมในการบำรุง ดูแล รักษา และปรับปรุงสวนสาธารณะ และสร้างจิตสำนึกว่าสวนสาธารณะ เป็นของประชาชนในชุมชนทุกคน เช่น จัดอาสา-

สมัครที่เป็นเยาวชนร่วมกับพระ-เณร เพื่อดูแลพื้นที่ และปรับปรุงตกแต่งไม้ดอก ไม้ประดับ ไม้พุ่มต่างๆ โดยสับเปลี่ยนกันวันละ 2-3 คน หมุนเวียนกันภายในชุมชน

มีแนวทางในการบริหารเงินหรือการหาเงินทุน ในการบริหารจัดการสวนฯ เช่น รับเงินบริจาค จากประชาชนทั่วไปที่มาใช้พื้นที่ หรือเก็บเงินจากสมาชิกภายในชุมชนเป็นรายเดือน หรือบริหารจัดการ ชุมชมเครื่องคัม ชุมชมขายอาหารภายในบริเวณวัด และจัดตั้งกรรมการสำหรับดูแลระบบการเงิน

สำหรับผู้ที่มีความสนใจศึกษาทำการวิจัยในอนาคต ควรทำการศึกษาวิจัยพื้นที่วัดในกรณีที่มี พื้นที่โล่งหลายๆ พื้นที่ และมีแนวเขตหรือรั้วกันพื้นที่ หรือวัดที่มีการแบ่งเขตช่วงแก้ว และช่วงวัดอย่าง ชัดเจน โดยรูปแบบ และขั้นตอนการประยุกต์พื้นที่ อาจมีแนวทางที่แตกต่างออกไป นอกจากนี้ยังมี พื้นที่โล่งในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ที่ยังมีพื้นที่โล่งที่มีศักยภาพในการประยุกต์พื้นที่ได้อีก เช่น 1) พื้นที่โล่งใน฼าปนสถาน หรือสุสาน 2) พื้นที่โล่งในสถานศึกษาของรัฐ 3) พื้นที่โล่งทาง ประวัติศาสตร์ 4) สถานที่ราชการ 5) พื้นที่สองฝั่งริมแม่น้ำปิง เป็นต้น

การประยุกต์พื้นที่โล่งภายในวัดเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ เป็นความพยายามเพิ่มพื้นที่ พักผ่อนรองรับประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ และเป็นการเตรียมพื้นที่รองรับไว้ สำหรับอนาคต ซึ่งนับวันประชากรมีจำนวนเพิ่มขึ้น และตอบรับความต้องการใช้พื้นที่สวนสาธารณะ เพื่อพักผ่อนในชีวิตประจำวัน โดยไม่จำเป็นต้องเดินทางไกลจากที่พัก หรือที่ทำงาน เป็นการ ประหยัดเวลา ประหยัดพลังงาน ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้คุณภาพชีวิตของผู้คนในเมืองดีขึ้น โดยการ ประยุกต์พื้นที่โล่งภายในวัด หรือพื้นที่โล่งในรูปแบบอื่นๆ ในพื้นที่เมืองได้ ก็จะเป็นการบูรณาการพื้นที่ ที่สีเขียวเพื่อการพักผ่อน โดยอาศัยการบริหารจัดการพื้นที่โล่งว่างที่ไม่ใช้งานที่มีอยู่แล้วภายในพื้นที่เมือง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved